

O tem starogrškem učenjaku, o katerem zdajle pišem, do danes nisem vedel prav ničesar. Do njega sem prišel povsem po naključju. Bil je učitelj matematika Hipokrata iz Iosa. In ker sem o Hipokratu že pisal, sem se na spletu pozanimal tudi za njegovega učitelja. Nisem mogel verjeti. Kar dosti sem našel o njem. To v poljudni obliki posredujem dalje. In kaj naj bi se pri tem sam naučil ali spoznal? To, da se je v antiki neverjetno veliko znanosti "dogajalo" na egejskih otokih, da je ta učenjak zelo veliko naredil (kar na splošno ni znano) in da končni dosežek ali rezultat neke obširne znanstvene raziskave nikoli ni delo enega samega znanstvenika, ampak množice, in to večinoma skoraj neznanih, a prizadevnih predhodnikov, od katerih je vsak zase prispeval svojo raziskovalno kapljico h končnemu uspehu.

Enopid

(Oinopid, Oe(i)nopides; otok Ios, okoli 490–Atene?, okoli 420)

Bil je starogrški matematik (geometer) in astronom. Zelo malo vemo o njegovem življenju, zagotovo pa, da je bil rojen na otoku Ios. Večino življenja je morda preživel v Atenah in je bil najbolj dejaven okoli leta 450 pr. n. št. Eni tudi poročajo o njegovem potovanju v Egipt, kjer naj bi si pridobil temeljito izobrazbo iz astronomije in geometrije.

Glavni Enopidov dosežek v astronomiji je bila določitev kota med ravnino nebesnega ekvatorja in ravnino ekliptike (letne Sončeve poti na nebu), in sicer je (morda prvi) izmeril 24° , v resnici pa je $23,5^\circ$. S tem je v bistvu izmeril naklonski kot Zemljine vrtilne osi k ravnini Zemljinega kroženja okrog Sonca. Ta vrednost je veljala naslednji dve stoletji, dokler ni Eratosten objavil natančnejše. Ugotovil je še, da (tropsko) leto traja 365,2 dneva, dejansko pa traja 365,2422 dneva

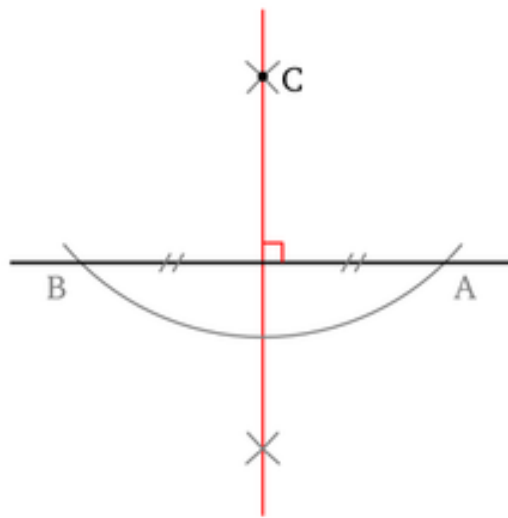
Določil je tudi čas trajanja velikega leta, to je najkrajšega časovnega presledka, ki vsebuje celo število zvezdnih let in celo število sinodskih mesecev. Ker se relativne lege Sonca in Lune ponovijo po vsakem velikem letu, je to teoretično posredovalo način za napoved Sončevih in Luninih mrkov. V bistvu gre za približek, saj se razmerje trajanja velikega leta in trajanja mesecev ne more prikazati z nobenim preprostim ulomkom.

Po Enopidu je veliko leto trajalo 59 let ali 730 mesecev. To je bil še kar dober približek, ne pa tudi popoln, kajti 59 zvezdnih let nanese 21 550 dni, 730 sinodskih mesecev pa 21 557 dni. Gre za razliko približno sedem dni. Kljub temu je 59-letna perioda imela pri njem prednost, ker je bila blizu obhodnim časom nekih planetov okrog Sonca (npr. 5-kratnemu Jupitrovemu ali 2-kratnemu Saturnovem), kar naj bi pomenilo, da se tudi njihove relativne lege ponavljajo z vsakim ciklom velikega leta.

Medtem ko se je kot astronom večinoma ukvarjal s praktičnimi problemi, je bil kot geometer teoretik in metodik. Postavil si je za cilj, da geometrijo usklajeno in metodično teoretično uredi.

Vse se tako zdi, da je bil avtor pomembnega in slavnega dogovora oziroma zahteve, da se pri geometrijskih konstrukcijah uporabljata samo *ravnilo in šestilo*. Glede tega stoji njegovo ime v Evklidovih *Elementih* zapisano ob dveh elementarnih konstrukcijah ravninske geometrije.

Prvič, iz dane točke zunaj dane premice konstruirati pravokotnico na dano premico, in drugič, v dani točki na dani premici konstruirati premico pod danim kotom na dano premico.

Konstrukcija pravokotnice iz dane točke C zunaj dane premice na dano premico.

Enopidu pripisujejo še nekaj drugih splošnih razmišljanj o vesolju, med njimi na primer mnenje, da je vesolje živ organizem, katerega duša je bog ali neko božanstvo, in da sta zrak in ogenj prva dva osnovna elementa, ki naj bi sestavljala vesolje.